

MAKULUDE YAYINLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

آل بحر العلوم، نجف، ۱۳۵۶ق؛ ظاهره، خطی؛ عبادی، محمد، طبقات التقیاء الشافعیة، به کوشش یوستا ویستام، لیدن، ۱۹۶۴م؛ عتر، نورالدین، منبع النقد فی علوم الحدیث، دمشق، ۱۴۰۱ق/۱۹۸۷م؛ قاضی عیاض، ترتیب المدارک، به کوشش احمد بکیر محمود، بیروت/طرابلس، ۱۳۸۷ق/۱۹۶۷م؛ همر، التقیة، به کوشش ماهر زهیر جرار، بیروت، ۱۴۰۲ق/۱۹۸۲م؛ کتانی، عبدالجی، فهرس الفهارس، به کوشش احسان عباس، بیروت، ۱۴۰۲ق/۱۹۸۲م؛ کتانی، محمد، الرسالة المستطرفة، مصطفوی، مشهد، ۱۳۴۸ش؛ مادلونگ، ویلفرد، مکتبها و فرقه‌های اسلامی در سده‌های میانه، ترجمه جواد قاسمی، مشهد، ۱۳۷۵ش؛ محمد بن حسن شیانی، الجامع الصغیر، بیروت، ۱۴۰۶ق؛ مسلم بن حجاج، الصحیح، به کوشش محمد فؤاد عبدالباقی، قاهره، ۱۹۵۵م؛ معمر بن راشد، «الجامع»، همراه المصنف عبدالرزاق صنعانی، به کوشش حبیب الرحمان اعظمی، بیروت، ۱۴۰۳ق/۱۹۸۳م، ج ۱۱؛ مفید، محمد، الامالی، به کوشش حسین استاد ولی و علی اکبر غفاری، قم، ۱۴۰۳ق؛ مکدموت، مارتین، اندیشه‌های کلامی شیخ مفید، ترجمه احمد آرام، تهرآن، ۱۳۶۳ش؛ نجاشی، احمد، رجال، قم، ۱۴۰۷ق؛ یاقوت، بلدان؛ نیز:

Kohlberg, E., *A Medieval Muslim Scholar at Work: Ibn Tawus and his Library*, Leiden, 1992.
فرامرز حاج منوچهری

جامع الأزهر، نک: الازهر.

جامع الالحن، از مهم‌ترین و مفصل‌ترین کتابهای فارسی موسیقی، تألیف عبدالقادر بن غیبی حافظ مراغی (ج ۷۵۷-۸۳۸ ق/ ۱۳۵۶-۱۴۳۵م). در آغاز اقدم نسخ به دست آمده به خط مؤلف (محفوظ در کتابخانه بادلیان، شم 282 Marsh)، در کنار عنوان کتاب و نام نویسنده، تاریخ محرم ۸۰۸ ثبت شده، اما در پایان همین نسخه که مهر مؤلف را نیز می‌توان دید، پایان نگارش کتاب، روز جمعه ۱۱ صفر ۸۱۶ ذکر شده است. به نظر می‌رسد که سال ۸۰۸ ق زمان آغاز نگارش رساله بوده باشد (نک: خضرای، ۹). نسخه دیگری هم به خط مؤلف به دست آمده (محفوظ در کتابخانه تور عثمانی، شم ۳۶۴۴) که تاریخ پایان نگارش آن سوم صفر ۸۱۸ است و مؤلف در ابتدای آن، برخلاف نسخه پیشین، به ثنا و دعای شاهرخ تیموری (حک ۸۰۷-۸۵۰ ق/ ۱۴۰۴-۱۴۵۱م) پرداخته است.

داستانی در زبده التواریخ آمده که حاکی از حضور مراغی در دربار شاهرخ در هرات به سال ۸۱۳ ق است (حافظ ابرو، ۴۰۲/۱)؛ اما از اینکه مراغی پس از مرگ تیمور (۸۰۷ ق) تا ۸۱۳ ق در دربار کدام امیرزاده به سر می‌برده است، اطلاعی در دست نیست. با اینکه نگارش جامع الالحن اندکی پس از بر تخت نشستن شاهرخ آغاز شده است، نمی‌توان به یقین گفت که این نسخه به سفارش شاهرخ نوشته شده باشد، زیرا اولاً این نسخه را به فرزندش نورالدین عبدالرحمان اهدا کرده (نک: خضرای، ۲۷) و دوم اینکه در آن نه تنها از شاهرخ نامی نرفته، بلکه مؤلف در شرح دوره‌های «قمیریه» و «ماتین» از محمد سلطان و در شرح دور «ضرب‌الجديد» از خلیل السلطان، رقیبان شاهرخ در جانشینی تیمور نام برده است که این نامها در نسخه ۸۱۸ ق

۱۹۳/۲). به این فهرست از شخصیت‌های معروف فرق و مذاهب گوناگون نام ابوهاشم جیایی، صاحب الجامع الكبير و الجامع الصغیر را هم می‌توان افزود (ابن ندیم، ۲۲۲).

مآخذ: آبی، حسن، كشف الرموز، به کوشش اشتیاردی و یزدی، قم، ۱۴۰۸ق؛ آقابزرگ، الذریعة؛ ابن ابی زید، عبدالله، الجامع، به کوشش محمد ابواجقان و عثمان بطیخ، بیروت/تونس، ۱۴۰۶ق/۱۹۸۵م؛ ابن اثیر، مبارک، جامع الاصول، به کوشش محمد حامد قتی، قاهره، ۱۳۷۰ق/۱۹۵۰م؛ ابن ادریس، محمد، السرائر، قم، ۱۴۱۰ق؛ ابن یایویه، محمد، التوحید، به کوشش هاشم حسینی تهرانی، تهرآن، ۱۳۸۷ق/۱۹۶۷م؛ همر، من لا یحضره التقیة، به کوشش علی اکبر غفاری، قم، ۱۴۰۴ق؛ ابن برکه، عبدالله، الجامع، به کوشش عیسی یحیی باروتی، مستط، ۱۳۹۱ق/۱۹۷۷م؛ ابن بلیان، علی، الاحسان فی تقریب صحیح ابن حبان، به کوشش شعیب ارنؤوط، بیروت، ۱۴۰۸ق/۱۹۸۸م؛ ابن جنفر، محمد، الجامع، به کوشش عبدالمنعم عامر، قاهره، ۱۹۸۱م؛ ابن جماعه، محمد، المنهل الروی، به کوشش محی‌الدین عبدالرحمان رمضان، دمشق، ۱۴۰۶ق/۱۹۸۶م؛ ابن حبان، محمد، التقات، حیدرآباد دکن، ۱۳۹۳ق/۱۹۷۳م؛ همر، الصحیح، به کوشش شعیب ارنؤوط، بیروت، ۱۴۱۴ق؛ ابن حجر عسقلانی، احمد، فتح الباری، بیروت، ۱۳۷۹ق؛ همر، لسان العیزان، حیدرآباد دکن، ۱۳۲۹-۱۳۳۱ق؛ ابن خزیمه، محمد، الصحیح، به کوشش محمد مصطفی اعظمی، بیروت، ۱۹۷۱م؛ ابن سعد، محمد، کتاب الطبقات الكبير، به کوشش زاخار و دیگران، لیدن، ۱۹۰۴-۱۹۱۸م؛ ابن صلاح، عثمان، علوم الحدیث (القدمسة)، به کوشش نورالدین عتر، دمشق، ۱۴۰۴ق/۱۹۸۵م؛ ابن طاووس، علی، اتیال الاعمال؛ ج سنگی، ایران، ۱۳۲۰ق؛ همر، سعد السعود، نجف، ۱۳۶۹ق/۱۹۵۰م؛ همر، فرج المیموم، نجف، ۱۳۶۸ق؛ ابن فید، محمد، «لحظ الاخطا»، همراه ذیل تذکرة الخطا، ذهی، بیروت، دار احیاء التراث العربی؛ ابن قیسرانی، محمد، شروط الائمة السنة، به کوشش طاهر سعود، بیروت، ۱۴۰۸ق/۱۹۸۸م؛ ابن ندیم، التیورست؛ ابن قطه، محمد، التقیة، حیدرآباد دکن، ۱۴۰۲-۱۴۰۴ق/۱۹۸۳-۱۹۸۴م؛ ابواسحاق شیرازی، ابراهیم، طبقات التقیاء، بغداد، ۱۳۵۶ق؛ ابو الحسن بیروی، علی، الجامع، مستط، ۱۴۰۴ق/۱۹۸۴م؛ ابو غالب زراری، احمد، رساله فی آل اعین، به کوشش محمد علی ایطحی، اصفهان، ۱۳۹۹ق؛ ابو الفرج اصفهانی، علی، مقاتل الطالبین، به کوشش احمد صقر، قاهره، ۱۳۶۸ق/۱۹۴۹م؛ احمد بن حنبل، السنن، قاهره، ۱۳۱۳ق؛ اسعدی، عبید، فضائل کتاب الجامع للترمذی، به کوشش صبحی سامرائی، بیروت، ۱۴۰۹ق؛ بخاری، محمد، الصحیح، استانبول، ۱۳۱۵ق؛ بسوی، یعقوب، المعرقة و التاریخ، به کوشش اکرم ضیاء عمری، بغداد، ۱۹۷۵-۱۹۷۶م؛ پاکچی، احمد، «گرایشهای قبه امامیه در سده دوم و سوم هجری»، نامه فرهنگستان، تهرآن، ۱۳۶۵ش، ۳، شم ۴؛ ترمذی، محمد، السنن، به کوشش احمد محمد شاکر و دیگران، قاهره، ۱۳۵۷ق/۱۹۳۸م؛ بی، حاجی خلیفه، کشف حارتی، سالم، العقود النضیه، مستط، ۱۴۰۳ق/۱۹۸۳م؛ حاکم نیشابوری، محمد، المستدرک علی الصحیحین، به کوشش مصطفی عبدالقادر عطا، بیروت، ۱۴۱۱ق/۱۹۹۰م؛ خطیب بغدادی، احمد، تاریخ بغداد، قاهره، ۱۳۴۹ق؛ داک، ذهی، محمد، تذکرة الخطا، حیدرآباد دکن، ۱۳۸۸ق/۱۹۶۸م؛ همر، سیر اعلام النبلاء، به کوشش شعیب ارنؤوط و دیگران، بیروت، ۱۴۰۵ق/۱۹۸۵م؛ رودانی، محمد، صلة الخلف، به کوشش محمد حجی، بیروت، ۱۴۰۸ق/۱۹۸۸م؛ زرکلی، اعلام؛ سبکی، عبدالوهاب، طبقات الشافعیة الكبير، به کوشش محمود محمد طناحی و عبدالفتاح محمد حلو، قاهره، ۱۳۸۲ق/۱۹۶۴م؛ سخاوی، محمد، فتح المغیث، بیروت، ۱۴۰۳ق/۱۹۸۳م؛ سمعانی، عبدالکریم، الانساب، به کوشش عبدالله عمر بارودی، بیروت، ۱۴۰۸ق/۱۹۸۸م؛ همر، التخبیر، به کوشش منیره ناجی سالم، بغداد، ۱۳۹۵ق/۱۹۷۵م؛ صالح، صبحی، علوم الحدیث، دمشق، ۱۳۷۹ق/۱۹۵۹م؛ صباغ، محمد، الحدیث النبوی، مصطلحه، بلاغته، کتبه، بیروت، ۱۴۱۸ق/۱۹۹۷م؛ صریفتی، ابراهیم، تاریخ نسابور (منتخب السیاق عبدالقادر فارسی)، به کوشش محمد کاظم محمودی، قم، ۱۴۰۳ق؛ طوسی، محمد، الرجال، به کوشش محمد صادق آل بحر العلوم، نجف، ۱۳۸۱ق/۱۹۶۷م؛ همر، التیورست، به کوشش محمدصادق